

kortárs

A világ felmérése. Repülő kajak, OFF-Biennále Budapest

[Gadó Flóra](#) • 2017. 10. 18. | Olvasási idő: 5 perc

[kiállítás kortárs művészet OFF-Biennále Budapest video](#)

Még pár napig látható egy különleges helyszínen, az MTA csillagvizsgálójában az a kiállítás, amely a tudomány, a gazdaság és a művészet határterületén mozog, és valamiképp a világ megismerhetőségét vizsgálja. A hegytetőn a legjobb helyen vagyunk ehhez. De vajon mi látszik innen és mi marad rejtve?

[Repülő kajak](#)
MTA Konkoly Thege Miklós Csillagászati Intézet
1121 Budapest, Konkoly-Thege Miklós út 15-17.

Az OFF-Biennále Budapest programjában, október 20-ig

A *Repülő kajak* című kiállítás (kurátorok: Lázár Eszter és Nagy Edina) azért is üdítő színfoltja az idei OFF-nak, mivel indirekt módon, egy másfajta nézőpontból ragadja meg a [biennále központi kérdésvetéseit](#). A művészet és a tudomány érintkezési pontjait vizsgáló kiállítás a kísérlet(ezés), a modellalkotás, az együttes munka, illetve együttgondolkodás fogalmain keresztül mutatja be hazai és nemzetközi, fiatal és középgenerációs művészek munkáit, amelyeknek a Normafán található MTA Konkoly-Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézete ad otthont.

MTA Konkoly-Thege Miklós Csillagászati Kutatóintézet. Fotó: [EHB Invest](#)

A kiállítás egyik erőssége, hogy a helyszín többé válik mint egy frappáns díszlet. Ahogy 2015-ös OFF-Biennálén Simon Kati és Vásárhelyi Zsolt *Mérlegállásban* című kiállításán többletjelentést adott, hogy a kurátorok egykori lakásukban rendezték meg a (e)migrációról, a kivándorlás hatásairól szóló tárlatot, úgy itt is, a működő kutatóintézet helyszínei, funkciói a művekkel együtt tárulnak fel egy olyan közönség számára, amely feltehetőleg nem jár mindennap tudományos kutatóintézetekben. Ráadásul, mivel nem egy ódon laboratóriumban, hanem egy nemrég felújított kutatóközpontban vagyunk, a helyszín és a munkák sem kezdik el romantizálni a tudományos kutatás színtereit vagy a tudós alakját.

Gosztola Kitti, Pálinkás Bence György és Hegedűs Fanni munkájának részlete a Repülő kajak c. kiállításon. Fotó: Csányi Kriszta / OFF-Biennále Budapest Archivuma

A művek az épületben elszórva, különböző terekben jelennek meg, amelyek többször új kontextusba helyezik azokat. Ilyen például Gosztola Kitti, Pálinkás Bence György és Hegedűs Fanni projektje, amelynek során (Budapestről nézve) idegenhonos növényekből – mint amilyen a bálványfa vagy az akác – készítenek hangszereket. A Ludwig Múzeumban már bemutatott és most tovább gondolt anyag, amely magában foglalta a workshopot is, ahol a résztvevőkkel közösen dolgoztak a hangszerek létrehozásán, a könyvtárszobában kapott helyet: egy monitoron épp a workshop munkáját követhettük nyomon, míg a hangszerek a tér közepére kerültek. A tilinkók és furulyák formája akár egy kisebb teleszkópot is felidézhet, miközben a rajtuk való játék, amelyre a tárlat bátorít, ironikusan szembemegy a könyvtárak fegyelmező csendjével.

Fotó: Szabó Zsófia / OFF-Biennále Budapest Archivuma

A kanadai művészpáros Richard Ighby and Marilou Lemmens két munkával is szerepel: *Láthatatlan óceán* című négycsatornás videójukat, amelyet a Fogo szigeteken forgattak, a főépülettől kissé távolabb elhelyezkedő, ún. Kis kupolában láthatjuk egy régi, már nem használatos teleszkóp körül. A filmekben a művészek a négy elem mérhetetlenségével, megfoghatatlanságával küzdenek, gesztusaik hiábavalósága – mint például az óceán vizének egy tálba gyűjtése – egyszerre ironikus és kétségbeejtő. Az installációnak a kupolás tér sötétsége és használaton kívülisége különös érzetet kölcsönöz, mely mintha arra utalna, hogy mind a videóban látható egyéni törekvések, mind a tudományosak (amire a már nem működő teleszkóp utalhat), valahol végesek, és a világ felmérése sosem valósulhat meg teljesen.

Richard Ighby and Marilou Lemmens munkája. Fotó: Szabó Zsófia / OFF-Biennále
Budapest Archívuma

Ez a gondolat visszaközhön a modellekben való gondolkodáson és ezek dekonstrukcióján keresztül is, ami szintén a kiállítás egyik vezérmotívuma. Ighby és Lemmens, akik előszeretettel foglalkoznak grafikonokkal és ábrákkal is, különböző állatkísérletek szituációit modellezték le égetetlen agyagból, apró, efemer szobrokat készítve. A tudományos kísérletek emberi léptékűvé való átalakítása illetve a DIY módszer végigvonul a fenti munkákon, ám legkonkrétabban, egy bizonyos fizikai kísérlet kibontásával Cséfalvay András foglalkozik, aki Galilei szabadesés-törvényét kutatta egy videó és egy saját készítésű modell formájában.

A filmben Galilei elmékedéseit hallani, miközben mi is kipróbálhatjuk a műszert, ami „egy harangsoros lejtőn guruló golyó segítségével egyenletes ütemet mér ki” és végre számunkra is megragadhatóvá válik egy absztrakt elmélet. Ugyanez az üres könyvespolcokkal teli tér – amelybe a kiállításnak ezen a pontján már szintén többletjelentést is belelátunk – ad helyet Szörényi Beatrix installációjának is.

Szörényi Beatrix munkája a Repülő kajak c. kiállításon. Fotó a kurátorok jóvoltából

Ennek középpontjában egy talált építészeti makett áll, kidolgozottsága pedig érdekes kontrasztba kerül Ighy és Lemmens törekeny és csupasz modelljeivel. A kivitelezetlenül maradt terv, amelyet mint valamilyen mérgező növényt, sárga plexilapok fognak közre és védenek, a konkrétumból a fikció irányába viszi a kiállítást. Vajon mi célt szolgált volna ez a soha el nem készült épület, kik éltek, dolgoztak volna benne?

Albert Ádám, akinek mondhatni, munkássága középpontjában áll a tudás bizonytalanságának, a pozitivizmus kritikájának a vizsgálata, szintén sokszor dolgozik talált tárgyakkal és beépítve azokat műveibe. Most is felhasznált egy, az épületben talált régi vitrint, illetve az ebben elhelyezett csillagképekről készült üvegnegatívokat – ezeket nézve a művész fiktív kutatószobájában találjuk magunkat, a valódi kutatóintézetben belül. A vitrinben enigmatikus és absztrakcióba hajló, saját készítésű printeket, fotókat is találunk, melyek stílusukban összemosódnak a talált üvegnegatívokkal, kőlapokkal, azoktól szándékosan nem elválaszthatók. Az ablak előtt elhelyezett, a művész paksi kiállításáról ismerős ólomüvegablakokon pedig ezúttal mintha bolygók tűnnének fel, a beáramló napfénynek köszönhetően furcsa fénytöréssel keresztül.

Albert Ádám munkája a Repülő kajak c. kiállításon. Fotó a kurátorok jóvoltából

Bizonyos értelemben a kiállítás tetőpontját jelenti Armin Linke *Alpi* című egyórás filmje, amely a központ vetítőtermében található, híres csillagászok arcképcsarnoka között. A lassú folyású, meditatív, és rendkívül igényességgel, átgondoltsággal megkomponált film az Alpokat és annak különböző politikai, társadalmi és ökológiai értelmezési rétegeit helyezi a középpontba. Linke több éves kutatómunkájának az eredménye a film, amelyben végig ugyanolyan alapos figyelemmel szemlézi a davosi G8 találkozót és az ellentünetéseket, a Jungfraujoch csúcs, azaz a „Top of Europe” felé közeledő turisták tülekedését vagy az egészségcentrumok praktikáit.

A kiállítás előnyére válik az a sokrétű megközelítés, amely a konkrét kísérletek értelmezésétől az absztraktabb, líraibb tudományfelfogáshoz visz el, ahol már magának a tudományos világképnek a művészeti kritikája áll a középpontban. Felmerül a kérdés, hogy vajon mennyiben indíthat el párbeszédet vagy érdeklődést a kiállítás és mennyire tudja közelíteni a két területet egymáshoz? Az első lépés valószínűleg éppen az, hogy egy tudományos kutatóközpont befogad egy ilyen tárlatot. Én pedig azt is megtudom a kiállítás kurátoraitól, amint a kutatóintézet teraszáról a budai hegyeket nézem, hogy az eget a szennyezettség miatt itt már nem lehet vizsgálni. Egyedül a Mátrában, Pizskéstetőről látszanak a csillagok.

A nyitókép részlet Armin Linke: Alpi, 2011 című videójából

Kiállításenteriór a Flat Galériában, Pozsonyban a dsk. H87kôoşú!% című kiállítás megnyitóján. Fotó: Dana Lacová © 2017